

## ایران در آستانه ۱۷ شهریور

۱۶ شهریور ۱۴۰۵ ساعت ۲۲:۲۴

گزارش اوضاع شهرهای مختلف ایران در ۱۶ شهریور ۱۳۵۷، تصویری روشن از گسترش و عمق یافتن نهضت اسلامی در سراسر کشور ارائه می‌دهد. پس از برگزاری نماز عید فطر و راه‌پیمایی عظیم مردم تهران، موج اعتراضات از پایتخت فراتر رفت و در بسیاری از شهرها با تعطیلی بازارها و مغازه‌ها، اعتصاب کارگران و تعطیلی کارخانه‌ها، راه‌پیمایی و تظاهرات مردمی و درگیری میان معترضان و نیروهای حکومتی همراه شد. در این میان، مساجد به عنوان کانون تجمع و سازمان‌دهی مردم و روحانیون انقلابی به عنوان محور فعالیت‌های اعتراضی نقش برجسته‌ای داشتند و حضور زنان نیز جلوه‌ای مهم از مشارکت عمومی در اعتراضات مذهبی و سیاسی بود.

سند زیر گزارشی است از اوضاع شهرهای مختلف کشور در روز ۱۶ شهریور ۱۳۵۷. با استفاده از این گزارش می‌توان تصویری با ویژگی‌های زیر از ایران در این روز ترسیم کرد؛ خصوصاً پس از برگزاری نماز عید فطر و راه‌پیمایی عظیمی که در تهران صورت گرفته بود قدرت، توان، موقعیت و تجلی نهضت اسلامی نمایان شد. بدون تردید قتل عام ۱۷ شهریور حرکتی بود برای ایجاد رعب و وحشت که مردم در تظاهرات حاضر نشوند اما مشیت الهی، رهبری امام و حضور مستمر مردم این نقشه شیطانی را خنثی نمود.

الف- تعطیلی بازارها و مغازه‌های شهری.

ب- راه‌پیمایی، اعتراض، تظاهرات.

ج- درگیری مأموران حکومتی با مردم و راه‌پیمایان معترض و به خشونت کشیده شدن این اعتراضات.

د- اعتصابات کارگری و تعطیلی کارخانه‌ها

ل- حاکمیت فضای مذهبی بر فعالیت‌های انقلابی مردم

م- محوریت مساجد به عنوان پایگاه‌های انقلاب اسلامی و نقش کانونی روحانیت انقلابی

و- حضور زنان در اعتراضات مذهبی

ه- گرچه سند از تیراندازی هوایی مأمورین سخن گفته، اما این تیراندازی‌های هوایی به زخمی شدن مردم معترض منجر شده است.

## اوضاع نقاط مختلف کشور در روز ۵۷/۶/۱۶ (۲۵۳۷ شاهنشاهی)

میری

اوضاع نقاط مختلف کشور در روز ۵۷/۶/۱۶ (شاهنشاهی)

مخالف تحریکاتی که از جانب عوامل افراطی در باره تعطیل عمومی در روز ۵۷/۶/۱۶ صورت گرفته (مراتب قبلاً با شما رسانیده است) وضعیت پایتخت و گزارش جداگانه با شما رسانیده و وضعیت کردها و سایر نقاط کشور با شماست ۱۵۰۰  
روز ۵۷/۶/۱۶ شرح زیر است :

### ۱- استان مرکزی

الف - قم :

از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ کلیه مغازههای بازار و کافهها و سایر اماکن تعطیل بوده است.

مکان ساعت ۱۱۰۰ به آتش زده شد و آتش به ۱۰۰۰ نفر بالغ شد و در محله باغ قلعه هم به آتش زده شد و آتش به ۱۰۰۰ نفر بالغ شد و در محله بازار و سایر نقاط شهر آتش زده شد و آتش به ۱۰۰۰ نفر بالغ شد و در محله بازار و سایر نقاط شهر آتش زده شد و آتش به ۱۰۰۰ نفر بالغ شد.

### ب - کاشان :

کلیه مغازههای بازار و سایر اماکن از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ تعطیل بوده است. در ساعت ۱۲۰۰ به آتش زده شد و آتش به ۷۰۰ نفر بالغ شد و در محله بازار و سایر نقاط شهر آتش زده شد و آتش به ۷۰۰ نفر بالغ شد و در محله بازار و سایر نقاط شهر آتش زده شد و آتش به ۷۰۰ نفر بالغ شد.

مکان ساعت ۱۱۰۰ به آتش زده شد و آتش به ۱۰۰۰ نفر بالغ شد و در محله باغ قلعه هم به آتش زده شد و آتش به ۱۰۰۰ نفر بالغ شد و در محله بازار و سایر نقاط شهر آتش زده شد و آتش به ۱۰۰۰ نفر بالغ شد و در محله بازار و سایر نقاط شهر آتش زده شد و آتش به ۱۰۰۰ نفر بالغ شد.

مکان ساعت ۱۱۰۰ به آتش زده شد و آتش به ۱۰۰۰ نفر بالغ شد و در محله باغ قلعه هم به آتش زده شد و آتش به ۱۰۰۰ نفر بالغ شد و در محله بازار و سایر نقاط شهر آتش زده شد و آتش به ۱۰۰۰ نفر بالغ شد و در محله بازار و سایر نقاط شهر آتش زده شد و آتش به ۱۰۰۰ نفر بالغ شد.

میری

متعاقب تحریکاتی که از جانب عوامل افراطی و محافل افراطی درباره تعطیل عمومی در روز ۵۷/۶/۱۶ صورت گرفته (مراتب قبلاً با شماست) وضعیت پایتخت در گزارش جداگانه با شماست و وضعیت کلی در سایر نقاط کشور تا ساعت ۱۵۰۰ روز ۵۷/۶/۱۶ شرح زیر بوده است :

### ۱- استان مرکزی

الف - قم : از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ کلیه مغازههای بازار و اغلب دکانهای خیابانهای شهر قم تعطیل بوده است. مقارن ساعت ۱۱۰۰، عدهای که بتدریج آنان به ۱۰۰۰

نفر بالغ شده، در محله باغ قلعه و قم به دادن شعارهای مضره مبادرت کردهاند که مامورین به محل عزیمت و تظاهرات کنندگان را پراکنده ساختهاند. بطور کلی تا ساعت ۱۵۰۰ در قم آرامش برقرار بوده است.

ب - کاشان : کلیه مغازههای بازار و خیابان شهر کاشان از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ تعطیل بوده است. حدود ساعت ۱۲۰۰ عدهای حدود ۷۰۰ نفر از یکی از مساجد واقع در شرق شهر کاشان خارج و در بین راه مبادرت به دادن شعارهای مضره کرده و در مسیر حرکت خود، مقداری زیاله را به آتش کشیده و یکی از مامورین شهرداری را مضروب نمودهاند. مامورین انتظامی برای متفرق ساختن تظاهرکنندگان اقدام به شلیک هوایی کردهاند ولی تظاهرکنندگان مقاومت کرده و دو تن از مامورین از ناحیه صورت مجروح شدهاند. تعداد تظاهرکنندگان بتدریج افزایش یافته و شهربانی کاشان از قم تقاضای کمک نموده و با

## ۲- استان گیلان

در کلیه شهرهای استان گیلان مغازه‌ها باز و زندگی عادی مردم جریان داشته است.

## ۳- استان مازندران

غیر از شهرهای بابل و گرگان که حدود ۷۰ درصد مغازه‌های آنها تعطیل بوده اوضاع در سایر شهرهای مازندران عادی بوده و حادثه قابل ملاحظه‌ای رخ نداده است.

## ۴- استان آذربایجان شرقی

روز ۵۷/۶/۱۵ در تبریز شایع شده بود که مردم این شهر ضمن تعطیل عمومی در روز ۵۷/۶/۱۶، دست به راهپیمایی خواهند زد. اما در روز مذکور کلیه مغازه‌های تبریز باز و زندگی عادی مردم جریان داشته و حادثه قابل توجهی رخ نداده است.

ضمناً غیر از اردبیل که مغازه‌های بازار آن از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ تعطیل بوده، در سایر شهرهای استان آذربایجان شرقی وضعیت عادی جریان داشته است.

## ۵- استان آذربایجان غربی

الف - رضائیه : بازار شهر رضائیه از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ تعطیل بوده، لیکن با اقداماتی که بطریق مقتضی بعمل آمده، از ساعت ۱۲۰۰ مغازه‌های بازار و خیابانها باز و اوضاع بحال عادی بازگشته است.

ب - باستانای شهر خوی که حدود ۵۰ درصد از مغازه‌ها تعطیل بوده، اوضاع در سایر شهرهای استان آذربایجان غربی تا ساعت ۱۵۰۰ روز ۵۷/۶/۱۶ عادی بوده است.

## ۶- استان کرمانشاهان

در شهرهای مختلف استان کرمانشاهان از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ مغازه‌ها باز و زندگی عادی جریان داشته است.

## ۷- استان خوزستان

## الف : آبادان

اکثر مغازه‌های شهر آبادان از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ مغازه‌ها باز و زندگی عادی جریان داشته است.

حدود ساعت ۰۹۳۰ تعدادی قریب به ۲۰ نفر جوان، چند حلقه لاستیک فرسوده اتومبیل را در میدان ششم بهمن شهر مذکور جمع کرده و آتش زده‌اند.

## میری

شهرهای استان آذربایجان شرقی و جنوبی که در جریان آتش است .

## ۵- استان آذربایجان غربی

## الف - رضائیه :

بازار تبریز شایع از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ تعطیل بود . لیکن با اقداماتی که بطریق مقتضی بعمل آمده، از ساعت ۱۲۰۰ مغازه‌های بازار و خیابانها باز و اوضاع بحال عادی بازگشته است .

ب - باستانای شهر خوی که حدود ۵۰ درصد از مغازه‌ها تعطیل بوده، اوضاع در سایر شهرهای استان آذربایجان غربی تا ساعت ۱۵۰۰ روز ۵۷/۶/۱۶ عادی بوده است .

## ۶- استان کرمانشاهان

در شهرهای مختلف استان کرمانشاهان از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ مغازه‌ها باز و زندگی عادی جریان داشته است .

## ۷- استان خوزستان

## الف - آبادان :

اکثر مغازه‌های شهر آبادان از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ مغازه‌ها باز و زندگی عادی جریان داشته است .

حدود ساعت ۰۹۳۰ تعدادی قریب به ۲۰ نفر جوان، چند حلقه لاستیک فرسوده اتومبیل را در میدان ششم بهمن شهر مذکور جمع کرده و آتش زده‌اند .

## ب - اهواز :

کلیه مغازه‌های اهواز از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ مغازه‌ها باز و زندگی عادی جریان داشته است .

## ب - اهواز :

از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ کلیه مغازه‌های اهواز از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ مغازه‌ها باز و زندگی عادی جریان داشته است .

## میری

در دیگر شهرهای استان خوزستان عادی و زندگی معمولی جریان داشته است.

#### ۸- استان فارس

باستثناء شهر کازرون که در آن مغازه‌های بازار و خیابانهای شهر از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ تعطیل بوده، در شیراز و شهرهای دیگر استان فارس مغازه‌ها باز و جریان عادی زندگی برقرار بوده است.

#### ۹- استان کرمان

در کلیه شهرهای استان کرمان اوضاع در روز ۵۷/۶/۱۶، عادی بوده است.

#### ۱۰- استان خراسان

در کلیه شهرهای استان خراسان از جمله مشهد، اوضاع در روز ۵۷/۶/۱۶، عادی بوده است.

#### ۱۱- استان اصفهان

از صبح روز ۵۷/۶/۱۶، کلیه مغازه‌های نجف‌آباد باستثناء مغازه‌های فروشنده مواد غذایی و حدود ۵۰ درصد از مغازه‌های شهرهای اصفهان و شهرضا بسته بوده است. با اقداماتی که از سوی مسئولین امر صورت گرفته، بتدریج اکثر مغازه‌های شهر اصفهان تا ساعت ۱۲۰۰ باز شده است. وضع در سایر شهرهای استان اصفهان عادی و کلیه مغازه‌ها باز و مردم به کسب و کار مشغول بوده‌اند.

#### ۱۲- استان یزد

در کلیه شهرهای استان یزد در روز ۵۷/۶/۱۶، مغازه‌ها باز و زندگی عمومی جریان عادی خود را طی میکرده است.

#### میری

##### ۱۰- استان خراسان

در کلیه شهرهای استان خراسان از جمله مشهد، اوضاع در روز ۵۷/۶/۱۶، عادی بوده است.

##### ۱۱- استان اصفهان

از صبح روز ۵۷/۶/۱۶، کلیه مغازه‌های نجف‌آباد باستثناء مغازه‌های فروشنده مواد غذایی بوده و ۵۰ درصد از مغازه‌های شهرهای اصفهان و شهرضا بسته بوده است. با اقداماتی که از سوی مسئولین امر صورت گرفته، بتدریج اکثر مغازه‌های شهر اصفهان تا ساعت ۱۲۰۰ باز شده است. وضع در سایر شهرهای استان اصفهان عادی و کلیه مغازه‌ها باز و مردم به کسب و کار مشغول بوده‌اند.

##### ۱۲- استان یزد

در کلیه شهرهای استان یزد در روز ۵۷/۶/۱۶، مغازه‌ها باز و زندگی عمومی جریان عادی خود را طی میکرده است.

##### ۱۳- استان خراسان

از صبح روز ۵۷/۶/۱۶، کلیه مغازه‌های نجف‌آباد باستثناء مغازه‌های فروشنده مواد غذایی بوده و ۵۰ درصد از مغازه‌های شهرهای اصفهان و شهرضا بسته بوده است. با اقداماتی که از سوی مسئولین امر صورت گرفته، بتدریج اکثر مغازه‌های شهر اصفهان تا ساعت ۱۲۰۰ باز شده است. وضع در سایر شهرهای استان اصفهان عادی و کلیه مغازه‌ها باز و مردم به کسب و کار مشغول بوده‌اند.

##### ۱۴- استان کرمان

از صبح روز ۵۷/۶/۱۶، کلیه مغازه‌های نجف‌آباد باستثناء مغازه‌های فروشنده مواد غذایی بوده و ۵۰ درصد از مغازه‌های شهرهای اصفهان و شهرضا بسته بوده است. با اقداماتی که از سوی مسئولین امر صورت گرفته، بتدریج اکثر مغازه‌های شهر اصفهان تا ساعت ۱۲۰۰ باز شده است.

#### میری

۱۳۔ استان سمنان

از صبح روز ۵۷/۶/۱۶، حدود ۸۰ درصد مغازه‌ها در شهرهای شاهرود، ورامین و دماوند در استان سمنان تعطیل و مغازه‌های سایر شهرهای استان مذکور باز بوده‌است. مقارن ساعت ۱۱۳۰، جمعیتی حدود ۳۰۰ نفر در مسجد مدرسه قلعه شاهرود اجتماع و پس از انجام مراسم مذهبی از آنجا خارج شده‌اند. مامورین بآنها اخطار کرده‌اند که هر چه زودتر متفرق شوند که چون به اخطار مامورین توجه نکرده‌اند، مامورین آنها را با شلیک چند تیر هوایی، پراکنده ساخته‌اند.

#### ۱۴۔ استان لرستان

از صبح روز ۵۷/۶/۱۶، کلیه مغازه‌های بازار و خیابانهای شهر خرم‌آباد تعطیل بوده است. حدود ساعت ۱۴۳۰، نزدیک به ۴۰۰ نفر جوان بین ۱۷ تا

[illegible]

۱۵- امنیتانعمه

[illegible][illegible]

## ۱۵- استان همدان

از صبح روز ۵۷/۶/۱۶، مغازه‌های بازار و خیابانها در شهرهای همدان، تویسرکان، ملایر و نهاوند تعطیل

آتش بلافاصله توسط مامورین خاموش و جوانان مذکور متفرق شده‌اند.

ب - اهواز :

کلیه مغازه‌های شهر اهواز باستانی فروشندگان مواد غذایی و داروخانه‌ها، از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ تعطیل بوده است.

پ - دزفول : از صبح روز ۵۷/۶/۱۶، کلیه مغازه‌های شهر دزفول باستانی مغازه‌های نانوائی تعطیل بوده است. از ساعت ۹۰۰ همچنین حدود ۲۰۰ نفر در مسجد بازار این شهر جمع و در صدد تظاهرات بوده‌اند که فردی از بلندگو اعلام کرده :

مسلمان واقعی کسی است که از هرگونه تظاهراتی خودداری نماید. در نتیجه جمعیت متفرق شده و وضع عادی برقرار گردیده است.

د - رده و تظاهرات بوده‌اند که فردی بلندگو اعلام کرده :

مسلمان واقعی کسی است که از هرگونه تظاهرات خودداری نماید. در نتیجه جمعیت متفرق شده و وضع عادی برقرار گردیده است.

ه - بهبهان :

مغازه‌های بهبهان از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ تعطیل بوده است. از ساعت ۱۰۰۰ تا ۳۰۰۰ نفر از اهالی و حالیکه سه نفر از روحانیون افراطی در پیشاپیش آنان در حرکت بوده‌اند، به تظاهرات خیابانی پرداخته‌اند و شعارهایی بمضمون : «استقلال - آزادی - الله الله، روح اله، ایران کشور ماست، خمینی رهبر ماست» میداده‌اند.

تظاهرات کنندگان در مسیر خود با مشاهده رئیس شهربانی بهبهان، او را روی دوش گرفته و چند قدم برده‌اند.<sup>۱</sup> با فاصله کمی از اجتماع مذکور یک دسته تقریباً سیصد نفری جوانان بین ۱۴ تا ۲۰ ساله در معیت حدود ۱۰۰ نفر زن و دختر در حرکت بوده و با در دست داشتن پرچمهای سیاه، شعارهای ضد ملی میداده‌اند. این عده حدود ساعت ۱۳۰۰ متفرق شده‌اند.

ث - باستان : شهر خرمشهر که حدود ۵۰ درصد مغازه‌های آن از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ تعطیل بوده، وضع

ت - بهبهان : مغازه‌های شهر بهبهان از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ تعطیل بوده است. از ساعت ۱۰۰۰ عده‌ای حدود ۳۰۰۰ نفر از اهالی در حالیکه سه نفر از روحانیون افراطی در پیشاپیش آنان در حرکت بوده‌اند، به تظاهرات خیابانی پرداخته‌اند و شعارهایی بمضمون : «استقلال - آزادی - الله الله، روح اله، ایران کشور ماست، خمینی رهبر ماست» میداده‌اند.

تظاهرات کنندگان در مسیر خود با مشاهده رئیس شهربانی بهبهان، او را روی دوش گرفته و چند قدم برده‌اند.<sup>۱</sup> با فاصله کمی از اجتماع مذکور یک دسته تقریباً سیصد نفری جوانان بین ۱۴ تا ۲۰ ساله در معیت حدود ۱۰۰ نفر زن و دختر در حرکت بوده و با در دست داشتن پرچمهای سیاه، شعارهای ضد ملی میداده‌اند. این عده حدود ساعت ۱۳۰۰ متفرق شده‌اند.

ث - باستان : شهر خرمشهر که حدود ۵۰ درصد مغازه‌های آن از صبح روز ۵۷/۶/۱۶ تعطیل بوده، وضع

